

15. Ponor Vele vode	Gorski kotar	Crni Lug	1495 m
16. Kaverna uz tunel "Učka"	Istra	Učka	1490 m
17. Strmotića ponor	Lika	Lovinac	1437 m
18. Punar u Luci	Lika	Pusto Polje	1353 m
19. Gornja Cerovačka špilja	Lika	Gračac	1295 m
20. Rudelića špilja	Dalmacija	Civljane	1252 m

Mladen Kuhta

(Kordinator KS HPS za najdublje i najduže speleološke objekte u Hrvatskoj)

Kronika – Chronicle

Speleološka zbivanja u 1990. i 1991. god.

Želja je uredništva da ovdje evidentira sva speleološka zbivanja kojima su organizatori bili članovi speleoloških odsjeka planinarskih društava u Hrvatskoj ili na kojima su oni bili sudionici.

Speleološki skupovi

12.05.1990. U organizaciji SOŽ-a u Zagrebu održano I. republičko savjetovanje o ronjenju u speleološkim objektima (12 sudionika, 11 iz Hrvatske, 1 iz BiH).

25.-27.05.1990. U organizaciji Komisije za špiljski turizam i zaštitu SSJ u Sežani održan II. simpozij o zaštiti krša i turističkih špilja (36 sudionika, 2 iz Hrvatske).

26.05.1990. U organizaciji SOV-a na Gorskom zrealu na Medvednici održano Republičko savjetovanje o samospašavanju iz vertikalnih speleoloških objekata (13 sudionika).

01.-03.06.1990. U organizaciji SSBiH i SD "Bosansko-hercegovački krš" u Jajcu održan Simpozij "Čovjek i krš" (pedesetak sudionika, 4 iz Hrvatske). U okviru Simpozija održana je filatelistička izložba i sastanak speleologakolekcionara (5 sudionika, 1 iz Hrvatske, također i Okrugli stol o spašavanju iz speleoloških objekata (8 sudionika, jedan iz Hrvatske).

22.-24.06.1990. U Preboldu održana 16. godišnja skupština JZS (stotinjak sudionika, 2 iz Hrvatske). U okviru skupštine održano je Republičko savjetovanje o zaštiti špilja i jama u Sloveniji (12 sudionika, 2 iz Hrvatske).

1991. Zbog ratnih (ne)prilika tijekom godine u Hrvatskoj nije održan ni jedan speleološki skup, niti je netko od hrvatskih speleologa sudjelovao na nekom speleološkom skupu izvan Hrvatske.

Školovanje

10.03.-28.04.1990. Održana je 20. zagrebačka speleološka škola u organizaciji SOV-a; od 20 polaznika školu je završilo 17.

07.03.-10.06.1990. Održana je 13. splitska speleološka škola u organizaciji SOM-a; od 13 polaznika školu je završilo 7.

16.-25.04. i 28.04.1990. U Zagrebu i na Bjelolasci, u organizaciji Komisije za školovanje kadrova PSH, održan je Instruktorski tečaj; sudjelovalo 9 speleologa (6 iz SOV-a i 3 iz SOŽ-a).

U 1990. polaganjem ispita planinarski naziv speleolog stekli su Zoran Stipetić (SOV; značka br.109), Aida Barišić (SOV; zn.br.110), Gordjan Tomšić (SOV; zn.br.111) i Anđelko Novosel (SOŽ; zn.br.112), ukupno 4.

13.03.-24.04.1991. Održana je 21. zagrebačka speleološka škola u organizaciji SOV-a; od 24 polaznika školu završila 22.

07.09.1991. Održana je vježba Gorskke službe spašavanja Stanice Zagreb na Trgu bana Jelačića (spašavanje iz visokih zgrada), u kojoj su sudjelovali i speleolozi Zagreba.

Veća speleološka istraživanja

28.04.-02.05.1990. Sudionici Instrukorskog tečaja istraživali su speleološke objekte u okolici Jasenka (10 učesnika iz SOV i SOŽ); istraživano je 18 objekata, najduža špilja 140 m, najdublja jama 100,5 m.

21.-29.07.1990. Speleološki logor SOV na Visočici (srednji Velebit); 19 sudionika iz 3 SO-a; istraženo 5 jama, najdublja -477 m.

27.07.-17.08.1990. U organizaciji Saveza speleologa SSSR-a 5 članova SOV sudjelovalo je u speleoronilačkoj ekspediciji "Krim '90"; 20 urova, preronjeno 350 m potopljenih kanala.

04.-13.08.1990. U organizaciji SOŽ na Crnopcu (južni Velebit) održan je Republički speleološki logor; sudjelovalo 7 članova iz 2 SO-a; istraženo 12 jama, najdublja -117 m.

06.-15.10.1990. Organizirana je speleološka ekspedicija SOV u jamu Batman Hoohle u Austriji (-1219 m); 8 članova, 5 stiglo do dna, među njima i jedna žena - najveća dubina do koje su se spustili speleolozi Hrvatske.

1991. Republičkih speleoloških akcija zbog ratnih prilika nije bilo, već samo nekoliko akcija SO-a početkom godine.

Razno

- Tijekom cijele 1990. je Služba vodiča KS PSH po špilji Veternici vodila posjetitelje i održavala špilju.

- 15.10.1990. Turističko društvo u Perušiću uvelo je električnu rasvjetu u špilju Samograd i uz otvorenje održalo malu svečanost.
- Listopad 1990. - travanj 1991. Članovi SOŽ postavljali su električnu rasvjetu u špilju Manita peč u Velikoj Paklenici.
- 1991. Sve su turističko-speleološke akcije zbog rata izostale. Mnoge, inače uobičajene djelatnosti, također su izostale, jer su mnogi članovi SO-a aktivno bili uključeni u obranu Hrvatske; neki su putem drugih organizacija bili aktivni u spašavanju ugroženih ljudi i materijalnih dobara, dok je ostatak radom u poduzećima i ustanovama nastojao ublažiti ratne nevolje.

Vlado Božić

Spelološki odsjek PD "Željezničar" u 1988. godini

U 38. godini svojeg postojanja, usprkos svim previranjima što potresaju ovu zemlju i neimaštini koja guši ljude, naš je Odsjek polučio izuzetne rezultate, vjerojatno najveće do sada.

Istraženo je 90 novih speleoloških objekata, a u još sedam su nastavljena istraživanja, tako da je naša arhiva bogatija za novih 3774 m horizontalnih kanala i 3169 m dubine izmjerenih i zabilježenih na nacrtima. Najviše od toga je učinjeno na Klementi (srednji Velebit): Klementina III (473 m dužine i 333 m dubine), Klementina IV (408 m dužine i 300 m dubine) te Klementina V (508 m dužine i 180 m dubine), a nastavljena su istraživanja i u Klementini I (novih 403 m dužine i 20 m dubine). Istraživanje masiva Crnopca je nastavljeno istraživanjem 11 novih objekata, među kojima se ističe impresivni volumen jame Burinke dubine 290 m i dužine 230 m. Velik broj objekata je istražen u sklopu regionalnih istraživanja za potrebe "Elektroprivrede". U porječju Korane je istraženo 46 objekata s ukupno 1212 m dubine i 652 m dužine, a u porječju Dobre 18 objekata s 344 m duljine i 201 m dubine. Četiri objekta su istražena na Mosoru u suradnji s SO PD "Mosor" iz Splita. Na Žumberku su istražena tri objekta, gdje su dosegnute dužine od 200 m (u špilji Drobovnik) i 150 m (u Pećini ispod Pećine). Po jedan objekt je istražen u okolici Žegara, Tounja i Fatničkog polja (BiH).

Speleo-ronilačka istraživanja nastavljena su u tri otprije poznata objekta, Mandelaj, Tounjčici i spilji Veternici.

Članovi su sudjelovali u istraživanju jame Stara škola na Biokovu, najdublje jame u Hrvatskoj.

Tijekom mjeseca kolovoza organiziran je Speleološki logor na Klementi, na kojem je bilo 27 naših članova te 5 članova iz drugih SO-a u Hrvatskoj.

Odsjek broji ukupno 70 članova - 54 su redovana, a 16 su počasni. Od toga je aktivno 37 članova (barem jednom akcijom u proteklom razdoblju). Stručni sastav SO-a čine 22 pripravnika, 17 suradnika, 24 speleologa i 7 speleoloških instruktora, od kojih su 4 sa zvanjem "instruktor speleologije". Trojica članova su pripadnici GSS-a. Četvorica članova bave se ronjenjem, od kojih su dvojica s naslovom "ronilac". Ispit za stjecanje naslova "speleolog" položili su Robert Dado i Mladen Kuhta, a nakon 20 godina organizirana je u Odsjeku speleološka škola po programu PSH. Školu je završilo 9 polaznika.

Članovi su održali niz predavanja na speleološkim i planinarskim školama u organizaciji drugih planinarskih društava.

Značajno je bilo i sudjelovanje na raznim skupovima kao što su:

- Seminar o spašavanju iz špilja i jama (Zir - KSPSH)

- 10. jugoslavenski speleološki kongres (Sarajevo - SSJ)
- Međunarodni simpozij "Jamski turizam" (Postojna)
- Radni sastanak entomologa (Logarska dolina)
- 60. obljetnica speleologije u Splitu (Split - SO PD "Mosor")
- Sastanak KKSPSJ u Italiji
- Jamarsko srečanje JZS

SO je sudjelovao i u radu KSPSH s ukupno 17 članova predvođenih predsjednikom Vladom Božić.

U prostorijama SO održano je 6 sastanaka Izvršnog odbora u sastavu:

Lukić Ozren	- pročelnik, arhivar
Posarić Juraj	- tajnik
Jalžić Branko	- oružar
Schauer Želimir	- knjižničar
Kuhta Mladen	- urednik časopisa "Speleolog"
Guszak Krešimir	- blagajnik
Bolonić Zoran	- ekonom

Članovi Odsjeka su djelovali i u Službi vodiča po špilji Veternici, koja sada djeluje već 10 godina. dežurali su ukupno 44 dana, ukupno njih 85 i dostojno predstavljali organizaciju širokoj javnosti.

Ima i nekoliko kvalitativno novih rezultata postignutih u speleološkom radu ovoga Odsjeka, koji možda nisu takvi u klasičnom poimanju njihove svrhe, ali oertavaju način i širinu pogleda na speleologiju kakva se ovdje njeguje.

Formira se speleološki katastar primjenom automatske obrade podataka i može se očekivati da će posao koji su započeli O. Lukić i B. Brdar u dogledno vrijeme prerasti okvire našega Odsjeka. Opseg i razina suradnje s privredom ove godine najbolje potvrđuje opravdanost insistiranja na stručnom radu u Odsjeku, jer se on pojavljuje kao ravnoopravni partner, a ne kao puki izvor radne snage. Opcenito, profesionalni pristup, temeljen na stručnoj osnovi, pojavljuje se kao značajna perspektiva u rješavanju materijalnog statusa Odsjeka, bez obzira na amatersku ideologiju, i on se, ad absurdum, treba promatrati sasvim dijalektički.

Juraj Posarić

SO PD "Željezničar" u 1989. i 1990. godini

Odsjek je u 1989. i 1990. godini brojao 62 člana, od kojih 31. aktivnog. Redovno su održavani članski sastanci, sastanci Izvršnog odbora te uredništva časopisa "Speleolog". Članovi SO-a su također sudjelovali na raznim skupovima od kojih su značajniji:

- "Čovjek i krš" u Oostrošču na Uni i Jajcu
- "Zaštita Škocjanskih jama" u Škocjanu
- "Međunarodni speleološki kongres" u Budimpešti
- "Simpozij o kršu" u Beogradu
- "Simpozij o zaštiti turističkih spilja" u Sežani
- "40 godina speleologije u Hrvatskoj" u Zagrebu

Organizirana su predavanja za razne tečajeve i škole ostalih speleološko-planinarskih organizacija. Dva su člana pohađala seminar za stjecanje naslova "instruktor speleologije", a članovi Odsjeka organizirali su i održali ispite za stjecanje naslova "speleolog" u Splitu, Dubrovniku, Nikšiću i Zagrebu.

Na 60 planinarskih izleta i posjeta turističkim spiljama sudjelovalo je ukupno 147 članova. Zabilježeni su posjeti u 12 poznatih objekata. Najznačajniji je bio posjet Postojnskoj i Škocjanskoj jami, u kojoj su sudjelovali članovi mnogih zagrebačkih društava. Tom je prilikom posjećeno ukupno oko 20 km spiljskih kanala. Na urednju speleoloških objekata u svrhu zaštite ili

eventualnog turističkog uređenja sudjelovalo je nekoliko naših članova i to vezano uz Grgosovu špilju, Škocjanske jame, Manitu peć i Martinu jamu.

Ukupno je bilo 66 istraživačkih akcija u kojima je sudjelovalo 219 članova. Značajnija su istraživanja u masivu Crnopca (južni Velebit), gdje su održani desetodnevni logori tijekom dvije minule godine. Istraženo je 24 objekta, među kojima se ističe jama Munižaba (-448 m, dužine 2300 m), najdublja jama što su je dosad istražili članovi našega Odsjeka. Veći dio preostalih istraživanja obavljeno je za potrebe Hrvatskog prirodoslovnog muzeja u Zagrebu i to na području NP "Krka" (68 objekata) i na području Žumberka (9 objekata).

Nastavljen je rad na izdavanju novoga broja časopisa "Speleolog" te na prikupljanju materijala za Arhivu speleoloških nacrtā.

Izvršni odbor je u proteklom razdoblju sačinjavalo ovih 7 članova:

pročelnik, arhivar	- Lukić Ozren
tajnik	- Novosel Anđelko
blagajnik	- Guszak Krešimir i Jalžić Branko
oružar	- Đuretek Denis
knjižničar	- Schauer Želimir
urednik "Speleologa"	- Kuhta Mladen
ekonom	- Bolonić Zoran

Za svoj predani rad na području speleologije Odsjek je odlikovan Plaketom PSH.

Možemo zaključiti da se već tradicionalno odlična aktivnost SO-a utkala u rad članova i tijekom 1989. i 1990. godine, unatoč brojnim nedaćama koje pogađaju ne samo našu zajednicu već i cijelo društvo. To možemo potkrijepiti i konačnim zbirom od 3908 m dubine i 7349 m dužine istraženih kanala u 151 novootkrivenom objektu.

SO PD "Željezničar" u 1991 godini

Odsjek je sačinjavalo 48 članova, od kojih je u Odsjeku aktivno sudjelovalo 18 članova. Od ukupnog broja 8 je žena i 40 muškaraca. U Odsjeku djeluje 8 speleologa suradnika, 16 speleologa pripravnika, 17 speleologa i 7 instruktora speleologije. Među njima jedan je pripravnik GSS-a i 3 spasavaoca GSS-a.

Tijekom godine održana su 33 sastanka na kojima su sudjelovala ukupno 353 člana i oko 40 gostiju iz SO PDS "Velebit" i DISKF-a. Osim redovnih sastanaka održana su dva sastanka Izvršnog odbora SO-a i dva sastanka Uredništva časopisa "Speleolog".

Tijekom 1991 godine organizirano je 69 izleta, od kojih su 34 bila vezana za speleološku djelatnost. Na izletima je sudjelovalo oko 150 članova Odsjeka. Istražen je ukupno 21 novi speleološki objekt ukupne dubine 809 m i dužine 721 m.

Značajniji objekti jesu:

Baške Oštarije

Jama pod Sladovaćom (-186 m, duž. 185 m)

Crnuša (-186 m, duž. 143 m)

Bjelsko

Jama u Tanasija krću (-118 m, duž. 38 m)

Jama pod Kojnicom (-44 m, duž. 18 m)

Zdibovo

Pećina (duž. 19 m)

Jama Lućica (-16 m, duž. 7 m)

Frašće (-13 m, duž. 126 m)

Žumberak

Ponor Jamnik (-10 m)

Dalmatinska Zagora

11 objekata manjih dimenzija

Cres

Jama kod Vranskog jezera (-20 m)

Špilja iza Malog Boka (duž. 40 m)

Bilo je nekoliko ronilačkih akcija u izvoru Bistracu, Pijavici kod Senja, vruljama u okolici Žrnovnice i vrulji Vrutek na otoku Cresu.

Izvršeno je i nekoliko akcija ponavljanja otprije poznatih objekata, među kojima se ističu: Sustav Kicljeve jame (varijanta kroz ulaz Male Kicljeve jame po vodi) dubine 286 m, špilja Novokraćina dužine 823 m, jama Gnojnica (-185 m), jama Semić (-225 m), Jama kod sela Rašpor (-355 m) i Obajdinov dot (-125 m).

Članovi su sudjelovali i u raznim drugim djelatnostima vezanim uz spelologiju. Prisustvovali su osnivačkoj skupštini Hrvatskog društva za povijest športa i promociji novoga časopisa "Acta Spelaeologica".

Kao članovi KS HPS održali su ispite za stjecanje naziva Speleolog u DISKF-u u Zagrebu (Božić, V.).

Izvan SO-a, naši su članovi bili na ovim funkcijama:

Božić Vlado	- pročelnik KS HPS
Kuhta Mladen	- tajnik KS HPS
Posarić Juraj	- voditelj službe vodiča špilje Veternice

Članovi su instalirali električnu rasvjetu u špilji Manita peć u Nacionalnom parku "Paklenica" te surađivali sa Zavodom za ornitologiju HAZU prilikom lova i oznaćavanja bjeloglavih supova na Cresu i Krku.

Održali su i niz predavanja:

- o kršu na Simpoziju kemičara
- o zaštiti špilja i jama u sklopu "Zelenog foruma" na Zagrebaćkom velesajmu
- o speleologiji u PD "Sljeme" u sklopu planinarske škole
- o Veternici u šest osnovnih škola općine Susedgrad u Zagrebu

Nastavljen je rad na arhivi speleoloških nacrtā te se sada u njoj nalazi 1780 objekata.

Dežurstva u špilji Veternici u klasićnom smislu su gotovo prekinuta, ali je organizirano pet grupnih posjeta uz vodstvo, a nastavljeno je i održavanje špilje.

Zagrebaćku speleološku školu u organizaciji SO PDS "Velebit" završile su dvije naše članice.

Izvršni odbor SO-a u proteklom mandatu sastojao se od ovih članova:

pročelnik i arhivar	- Lukić Ozren
tajnik	- Kletečki Eduard
oružar	- Stegmayer Žarko
urednik "Speleologa"	- Kuhta Mladen
blagajnik	- Jalžić Branko
knjižničar	- Schauer Želimir
ekonom	- Bolonić Zoran

Zbog ratne situacije u Hrvatskoj stagnirao je rad tijekom druge polovice godine.

Kletečki Eduard